

هانری گرین

واقعات کی رنگ و بو علمینان

مقدمہ، ترجمہ و تحقیق:

دکتر انشاء اللہ رحمانی

سرشناسه	: کوربن، هانری، ۱۹۰۳-۱۹۷۸م.
عنوان و نام پدیدآور	: رنالیسم رنگ‌ها و علم میزان / هانری کوربن؛ مترجم انشاءالله رحمتی.
مشخصات نشر	: تهران: سوفیا، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری	: ۲۸۸ ص. مصور.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۹۰۹۷۷-۱-۵
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
داشته	: عنوان اصلی: temple et contemplation 1980= Temple and contemplation (1986)
یادداشت	: واژه‌نامه.
داشته	: نمایه
موضوع	: معبد خدا
موضوع	: اسماعیلیه -- عقاید
موضوع	: شیعه -- عقاید
شناسه افزوده	: رحمتی، انشاءالله، ۱۳۴۵ - مترجم
رده‌بندی کنگره	: BP ۹۰۹۷۷-۱-۵
رده‌بندی دیویی	: ۷۹۷/۴۰۱۶
شماره	: ۲۱۸۲۲۲
کتابشناسی ملی	

نشر سوفیا: ۷۹۵۴۱۹۴-۲۱

پست الکترونیکی: sophia388@gmail.com

سایت: www.sophianashr.com

هانری کوربن

واقع‌انگاری رنگ‌ها و علم میزان

مقدمه، ترجمه و توضیح: انشاءالله رحمتی

(استاد دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکزی)

چاپ دوم ۱۳۹۹

بهاء با جلد گالینگور: ۴۵ هزار تومان

شمارگان: ۵۰۰

مرکز پخش: نقش جهان، ۶۶۴۷۵۴۴۷-۲۱

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷	نگفتار مترجم
۷	دآمد
۹	۱- هفت تفسیر
۲۱	۲- تأویل یبنده و لزوم امام زنده
۴۱	۳- تاریخ خانانی و ولادت ثانی
۶۱	۴- طریقت باطن
۷۴	۵- در پی مشرفان جان

فصل ۱: علم میزان و تطابق‌ها در عوالم در عرفان اسلامی

۸۷	۱- علم میزان
۹۲	۲- میزان هفت و دوازده
۱۱۵	۳- میزان نوزده
۱۳۷	۴- میزان بیست و هشت
۱۴۵	۵- شهسواران [یا رُکبان] غیب و علم تطابقات
۱۶۷	پی‌نوشت‌های فصل ۱

فصل ۲: اعتقاد به واقعیت عینی رنگ‌ها و رمزپردازی رنگ‌ها در

جهان‌شناسی شیعه

۱۸۱	مقدمه
۱۸۵	۱- در بارهٔ تصویری از رنگ که کل عوالم را شامل می‌شود
۱۹۰	۲- در بارهٔ نسبت حقیقی میان رنگ و نور

- ۳- چگونه هر مرکب، خواه متعلق به عالم محسوس باشد و ۱۹۸
خواه متعلق به عالم فوق محسوس، دارای رنگ است
- ۴- چگونه رنگ‌ها در عوالم غیب و شهادت ایجاد شده‌اند ۲۱۲
- ۵- تأویل قرآن و تأویل رنگ ۲۲۶
- خاتمه ۲۴۰
- پی‌نوشت‌های فصل ۲ ۲۴۷
- واژه نامه خارجی - فارسی ۲۵۷
- واژه نامه فارسی - خارجی ۲۶۱
- نمایه ۲۶۵

پیشگفتار مترجم

درآمد

کتابی که تحت عنوان واقع‌انگاری رنگ‌ها و علم میزان به محضر خوانندگان ارائه شد تقدیم می‌شود، ترجمه دو جستار از هانری کربن است همراه با بخشی که مترجم بدان افزوده است. دو جستاری که از کربن ترجمه شده است، در اصل درس - مطالبه‌هایی است که طی دو سال متوالی (سال ۱۹۷۲ و ۱۹۷۳) در همایش اروپایی (Eranos Conferer) ایراد شده و سپس در نشریه *Eranos- Jahrbuch* انتشار یافته‌اند. جستار نخست (علم میزان....) در *Eranos- Jahrbuch* XLI 1973 و جستار دوم (واقع‌انگاری رنگ‌ها) در *Eranos- Jahrbuch* XLII (1972) منتشر شده است. این جستارها پس از مرگ کربن به همراه سه جستار دیگر در کتاب *Temple and Contemplation* به زیور طبع آراسته شده است (گوا اینکه طرح اولیه تدوین آنها به این صورت از خود کربن بوده است). در حقیقت دو جستار فعلی رامی توان مقدمه‌ای برای فهم سه جستار دیگر دانست که متوجه موضوع بحث‌شان مکاشفه معبد و تأویل معبد ظاهری به معبد باطنی یا به تعبیر دیگر «نالهٔ کعبه گل» به «کعبه دل» است. موضوع اصلی این دو جستار رامی توان تأویل است، خواه تأویل متن باشد و خواه تأویل نفس، خواه تأویل اعداد باشد و خواه تأویل زبان رنگ‌ها). صاحب این قلم نیز در ابتدا قصد داشت که هر پنج جستار را در کتاب واحدی منتشر کند. ولی همانطور که می‌دانیم فهم نوشته‌های کربن بدون مقدمه و توضیحات مشروح لااقل برای همه خوانندگان میسر نمی‌شود بنابراین مقدمه‌ای را نیز بر این پنج جستار تدارک دیده بود. اگر هر پنج جستار در کتاب واحد همراه با مقدمه و توضیحات مترجم منتشر می‌شد، کتاب حجمی بیش از حجم متعارف پیدا می‌کرد. براین اساس بهتر آن دید که دو جستار نخست در کتاب فعلی و سه

جستار بعدی را در کتاب دیگری با همان عنوان معبد و مکاشفه منتشر سازد. مضمون واحدی که در هر دو جستار ترجمه شده در این کتاب، مطرح است، مضمون تأویل روحانی است. خداوند در قرآن کریم می‌فرماید: «تلك الامثال نضّر بها للناس و ما يعقلها إلا العالمون»، «و این مثل‌ها را برای مردم می‌زنیم و جزو دانشوران آنها را در نیابند» (عنکبوت، ۲۹). و در کتاب مقدس می‌خوانیم: «بنابراین با آنها در قالب تمثیل‌ها [یا مثل‌ها] سخن می‌گوئیم» (انجیل متی، ۱۳-۱۳)، «شناخت اسرار ملکوت خدا به شما داده شده است ولی به دیگران [این شناخت] در قالب تمثیل‌ها داده شده است تا ببینند که آنها ممکن است نبینند و بشوند که آنها ممکن است نفهمند» (انجیل لوقا، ۱۰: ۸). به هر حال تقدیر ما آدمیان این است که خداوند فقط در قالب تمثیل از اسرار ملکوت با ما سخن گفته است و تمثیل‌ها را نمی‌توانند فقط به تمثیل‌های مذکور در کتاب‌های آسمانی محدود نیست، بلکه همه موجودات در این عالم مادی که فی‌الحال در آن استقرار داریم، آیات (أمثال) آسمانی را انفسی حضرت حق‌اند. و برای فهم آن امثال به دانش و بلکه هنر تأویل نیاز است.

کربن در دو جستار زیر سرسری از ژرفانی‌های تأویلی و یاب‌تعبیر محی‌الدین ابن عربی، سوارکاری‌ها و سه‌ساری‌های تأویلی دو حکیم شیعی یعنی سیدحیدر آملی و محمدکریم خان کرمانی، البته به روش بیدیع و امروزین، عرضه می‌کند. در «پیشگفتار مترجم» مقدماتی چند بر آن روش تأویلی فراهم شده است. پس از معرفی هر منوتیک به عنوان یک دانش امروزین، نشان داده شده است که شناخت دانش هر منوتیک برای درک بهتری از تأویل‌نشره‌ت دارد ولی تأویل موردنظر در اینجا دارای ابعادی ژرف‌تر از هر منوتیک است. در ده‌ها (دوم (تأویل پاینده...) و سوم (تأویل روحانی...) این ابعاد حتی الامکان بررسی شده است. به علاوه این تأویل روحانی در پرتو نگاه باطنی به دین معنا پیدا می‌کند. از این روی بند چهارم (طریقت باطن) نشان می‌دهد که چگونه می‌توان از ضرورت نوعی باطنی مشربی معتدل برای حیات دینی و معنوی دفاع کرد. در بند پنجم (در پی مشرق جان) عمدتاً مقاصد هانری کربن را از طرح چنین بحث‌هایی بررسی کرده‌ام و در این بررسی معلوم می‌شود که نه تنها نمی‌توان تحقیق او را به تحقیق شرق‌شناسانه محدود کرد بلکه اساساً «مشرقی» که او دنبال می‌کند، از

نوع دیگری است، او «در پی مشرق جان است نه مشرق جهان»^۱. در این اثر نیز از هدایت‌های عالمانه استاد فرزانه جناب آقای دکتر مصطفی ملکیان برخوردار بوده‌ام. ایشان بخشی از وقت گرانبهای‌شان را به مطالعه جستارهای ترجمه شده اختصاص دادند که هم مایه دلگرمی این پنده شد و هم اصلاحات بسیاری را برای متن به ارمغان آورد. برای ایشان آرزوی سلامت و عزت دارم. همچنین سپاسگزارم از برادر ارجمند جناب آقای مصطفی قدرت‌آبادی که در حروفچینی و صفحه‌آرایی کتاب با چیره‌دستی تمام کوشیدند.

۱ هنر تفسیر

۱-۱. آدامس در مواجهه با دستاوردهای فکری، ادبی، هنری و... موجودات متعقل با مشق فهم آن آثار دست به گریبان است. آثار و دستاوردهای موجودات متعقل را به طور کلی می‌توان به دو دسته تقسیم کرد: آثاری که مفاد و معنایی صریح افاده می‌کنند و مقاصدشان برای انسان‌های عادی قابل درک است و آثاری که چنین خوبی نداشته و در مقابل معنایی رمزگون دارند: مفادشان در حاله‌ای از رموز قرار می‌گیرد. تمایز میان این دو قسم آثار تمایزی تقریبی است و نمی‌توان حداقل ادعای میان این دو ترسیم کرد. به همین دلیل ممکن است کسی بگوید همان‌طور که موجودات متعقل از قسم دوم است و هر اثری، اثری رمزگون است و تفسیر و تأویل خاص خویش دارد.

اما صرف‌نظر از این نگاه افراطی و همچنین بسط و توسعه نظر از اینکه نمی‌توان ملاک و معیار قاطعی برای متمایز ساختن این دو قسم آثار داشت، قدر مسلم این است که آدمی خود به‌نحو شهودی چنین تفکیکی قائل می‌شود و عملاً در طول تاریخ برخی متون و آثار را به عنوان نمونه‌هایی از قسم دوم به‌شمارده و بر آنها تأویل و تفسیرها نوشته است. بنابراین اگر هم معیاری قیاسی یا علمی بر تجربه برای این تمایز در اختیار نداشته باشیم، می‌توان به معیارهای استقرایی یا مؤخر از تجربه استناد جست.

۱- عمده بندهای این «پیشگفتار» در دو نشریه اطلاعات حکمت و معرفت و سفینه به صورت مقالاتی مستقل انتشار یافته و در اینجا پس از بازخوانی و حذف و اضافات، در شکل فعلی سامان داده شده‌اند.